

3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4.2.3. Liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Paikallinen tarkennus

Lahdessa liikunnallista elämäntapaa edistetään liikunnallisen elämäntavan edistämisen vuosikellon (Liite 8) mukaisesti huomioiden koko koulupäivä.

5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

5.4 Opetuksen järjestämistapoja

5.4.4. Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus

Paikallinen tarkennus

Lahdessa oppilaan valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeen arvioivat ja valmistavan opetuksen opettajat. Kriteereinä suomen kielen taito ja oppilaan koulutausta. Suomen kielen taitoa havainnoidaan koko vuosi valmistavassa opetuksessa. Kielitaitoa voidaan arvioida myös kokeella, jos oppilas tulee Lahden ulkopuolelta. Oppilaat ohjataan lisäopetukseen kaupunkitasoisesti tarpeen arviointeihin pohjautuen.

Yhteistyössä perusopetuksen ja valmistavan opetuksen kanssa korostuu sujuvan tiedonsiirron merkitys. Lahdessa oppilasta voidaan integroida joissain tapauksissa myös valmistavaan opetukseen. Valmistavan lisäopetuksen suunnitelman laativat yhdessä oppilasta opettavat opettajat, vastuu suunnitelmasta on valmistavan lisäopetuksen opettajalla.

Lahdessa valmistavan opetuksen lisäopetusta järjestetään vain perusopetuksen päättövaiheessa maahan tulleille oppilaille. Opetus ja resurssit kohdennetaan kaupunkitasoisesti vain tietyille kouluille. Opiskelun ja oppimisen seuranta on jatkuvaa. Valmistavan opetuksen lisäopetuksen jatkon tarve arvioidaan aina lukukauden päättyessä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen lisäopetuksen oppilailla on käytössä suunnitelma opintoja varten.

7.4.1 Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

Paikallinen tarkennus

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin prosessi aloitetaan, mikäli todetaan oppimisen edellytyksiä koskevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot riittämättömiksi. Prosessin aloittavat oppilasta opettavat opettajat yhdessä, ja vastuuopettajana toimii oppilaan luokanopettaja, luokanvalvoja, erityisopettaja tai erityisluokanopettaja. Oppilas ja huoltajat voivat tuoda esiin näkemyksen aiempien tukimuotojen riittämättömyydestä.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnista vastaavat oppilasta opettavat opettajat ja tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laadinnassa oppilaan ja huoltajien näkemykset

huomioidaan. Tuen tarpeen arvioinnin tavoite on selvittää, tarvitseeko oppilas oppilaskohtaisia tukitoimia, joista tehdään erillinen tukea koskeva päätös.

Oppilaan tuen tarpeen arviointia laadittaessa opetushenkilöstö voi pyytää monialaista ja – ammatillista henkilöstöä yhteistyöhön, mikäli he liittyvät oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukeen. Mikäli oppilaan oppimäärää ollaan **ensimmäistä kertaa** rajaamassa, tulee asiasta aina konsultoida koulupsykologia. Opiskeluhoitosuunnitelmassa on kuvattu tarkemmin opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävä yhteistyö ja sen kehittämisen periaatteet.

7.4.2 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Paikallinen tarkennus

Oppilaan tuen toteuttamisen suunnitelmaa laadittaessa opetushenkilöstö voi pyytää monialaista ja – ammatillista henkilöstöä yhteistyöhön, mikäli he liittyvät oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukeen. Mikäli oppilaan oppimäärää ollaan rajaamassa, tulee asiasta aina konsultoida koulupsykologia. Opiskeluhoitosuunnitelmassa on kuvattu tarkemmin opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävä yhteistyö ja sen kehittämisen periaatteet.

Valmisteluvaiheessa, kun oppilaalle suunnitellaan opiskelua erityisluokassa, perusopetuksen asiantuntija tai koordinoiva erityisopettaja osallistuu keskusteluihin, joissa arvioidaan oppilaan ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien riittävyttä. Oppilaan erityisluokkatarvetta arvioitaessa hyödynnetään pedagogisen tiedon lisäksi oppilaan monialaisen verkoston laatimia lausuntoja ja muita selvityksiä.

7.4.3 Tukea koskeva päätös

~~Tukea koskeva päätös valmistellaan yhteistyössä koulujen henkilökunnan eli rehtorin, opettajien, alueellisten erityisopettajien sekä Lahden kaupungin hallinto- ja delegointisääntöön oppilaan oppimisen tuen päätöksestä päättävien viranhaltijoiden kanssa.~~

Tukea koskeva päätös valmistellaan yhteistyössä oppilasta opettavien opettajien, perusopetuksen asiantuntijoiden, koordinoivien erityisopettajien ja Lahden kaupungin hallinto- ja delegointisääntöön oppilaan oppimisen tuen päätöksestä päättävien viranhaltijoiden kanssa.

Oppilaskohtaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta päätetään yhdellä kulloinkin voimassa olevalla päätöksellä. Mikäli oppilaan tuen tarve muuttuu oleellisesti, aloitetaan oppilaan tuen tarpeen arviointi- ja suunnitelmaprosessi ja tehdään tarvittaessa uusi tukea koskeva päätös.

Oppilaskohtaisten tukitoimien pienryhmä muodostetaan joustavasti ja oppilaiden tuen tarpeiden kannalta tarkoituksenmukaisesti, jotta oppilas voi saavuttaa opetukselle asetut tavoitteet. Oppilaskohtaisten tukitoimien pienryhmässä voi olla enintään 12 oppilasta. Pienryhmän opetuksesta vastaa erityisopettaja tai erityisluokanopettaja. Pienryhmät muodostetaan lukuvuosittain koulukohtaisesti huomioiden oppilaiden tarpeet, pedagogisen suunnittelun sekä talous- ja henkilöstöresurssit. Pienryhmien tarvetta tarkastellaan vähintään lukukausittain.

Ilman päätöstä erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta erityisluokassa oleva oppilas voi opiskella erityisluokassa vain erikseen sovitusti määräaikaaisesti ja jos oppilaan tuen arviointi- ja suunnitelmapirosessi sitä edellyttää tukea arvioitaessa.

Erityisluokalla opiskelevan oppilaan opetusta voidaan toteuttaa osittain perusopetuksen opetusryhmässä. Tällöin erityisluokkaopetuksessa käytetään pedagogisia järjestelyjä, joissa oppilasta opettaa toisessa ryhmässä luokan- tai aineenopettaja.

Vaativan monialaisen tuen erityisluokka (VMT- ja TOI-opetus) on tarkoitettu oppilaille, joilla on laaja-alaisia oppimisvaikeuksia, vaikea vamma tai sairaus, vakava psyykinen oireilu tai vakava autismin kirjon häiriö ja oppilas tarvitsee yksilöllistä, laaja-alaista ja monipuolista tukea sekä kokoaikaista erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Oppilaan tuen tarpeeseen vastataan pitkäkestoisella, intensiivisellä, erityispedagogisella ja monialaisella tuella. Oppilaan opiskeluun osallistuminen ja vuorovaikutus saattavat myös edellyttää erityisiä apuvälineitä, tulkitsemispalveluja tai kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalveluja.

Erityisluokalla opiskelevan oppilaan opetusta voidaan toteuttaa osittain perusopetuksen opetusryhmässä. Tällöin erityisluokkaopetuksessa käytetään pedagogisia järjestelyjä, joissa oppilasta opettaa toisessa ryhmässä luokan- tai aineenopettaja.

Päätöksenteko oppilaskohtaisesta tukitoimesta edellyttää avustaja- tai tulkitsemispalvelua tai apuvälinettä koskevaa lausuntoa, hoitotahon tai palveluntuottajan selvitystä tai monialaisesti koottua kirjallista dokumenttia siitä, että ko. palvelu tai apuväline on edellytys oppilaan opetukseen osallistumiselle tai vuorovaikutukselle.

Tuki-, ohjaus- ja kuntoutuspalvelun hankinta oppilaalle oppimis- ja ohjauskeskus Valterista edellyttää erillistä hakemusta ja maksusitoumusta.

7.5.2 Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä

~~Terveydellisistä syistä oppiaineen oppimäärän tilapäistä vapauttamista koskevaa päätöstä ei voida tehdä ilman terveydenhuollon ammattilaisen kannanottoa.~~

Mikäli oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä ilmenee oppilaan kuormittumisena koulupäivän aikana, tulee tuen suunnittelussa ottaa laaja-alaisesti huomioon opetusjärjestelyt ja oppimisympäristön muokkaaminen. Ratkaisuja oppilaan kuormittumisen estämiseksi suunnitellaan yhdessä oppilaan ja huoltajan sekä mahdollisen monialaisen toimijan tai opiskeluhoollon työntekijöiden kanssa. Oppilaan tilanteen selvittelyssä konsultoidaan tapauskohtaisesti koulun omaa erityisopettajaa, perusopetuksen asiantuntijaa, koordinoivaa erityisopettajaa tai konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua.

Yhteistyö opiskeluhoollon työntekijöiden tai monialaisen verkoston kanssa on edellytys ennen kuin päätöstä oppiaineen oppimäärän tilapäistä vapauttamista terveydellisistä syistä ryhdytään valmistelevaan. Päätöksenteko tilapäisestä oppiaineen oppimäärän vapauttamisesta terveydellisiin syihin edellyttää terveydenhoidon ammattihenkilön lausuntoa

oppilaan terveydentilasta. Ennen päätöksentekoa oppilaalle ja huoltajalle selvitetään oppiaineen tilapäisen vapauttamisen vaikutus oppiaineen arviointiin sekä mahdollinen vaikutus jatko-opintoihin. Oppiaineen tilapäinen vapauttaminen otetaan käyttöön vasta silloin, kun oppilaalle kohdennetut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot ja oppilaskohtaiset tukitoimet eivät ole riittäviä. Oppiaineen tilapäinen vapauttaminen ei saa koskaan olla oppilaan ainoa tukimuoto.

10 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Paikallinen tarkennus

Lahden perusopetuksessa on kouluun kotoutumisen tiimi (KOKO-tiimi), joka vastaa kieleen ja kulttuuriin liittyvistä kysymyksistä. Koko-tiimi tukee kaikkia kouluja kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen järjestämisessä sekä kielitietoisessa opetuksessa.

Lahdessa oman äidinkielen opetusta pyritään järjestämään, jos opetukseen ilmoittautuu riittävä määrä oppilaita. Huoltajia tiedotetaan oman äidinkielen opetuksesta ja ilmoittautuminen opetukseen tapahtuu oman opettajan kautta.

Kaupungin suurimmissa yhtenäiskouluissa on kulttuuritulkkeja, joita koulut voivat konsultoida kulttuuriin liittyvissä kysymyksissä.

10.1. Saamelaiset ja saamenkieliset

Paikallinen tarkennus

Saamen kielten opetusta järjestetään etäyhteyksin. Arviointi saamen kielten osalta tulee erilliseen todistukseen kielen opetusta järjestävältä taholta.

10.3. Viittomakieliset

Lahdessa ei järjestetä erikseen viittomakielistä opetusta, vaan opetus toteutuu kuuroille ja huonokuuloisille oppilaille yhdessä kuulevien oppilaiden kanssa hyödyntäen tulkitsen palveluita. Perusopetusta täydentävää viittomakielen opetusta voidaan hankkia erillisellä sopimuksella Valteri-koulusta. Mikäli oppilaan opetusta ei voida järjestää tulkitsen palveluita hyödyntäen, voidaan oppilaalle hakea koulupaikkaa viittomakielisestä koulusta toiselta opetuksen järjestäjältä yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Oppiaineet

Äidinkieli ja kirjallisuus

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, Oppimäärän erityinen tehtävä

Paikallinen tarkennus

Siirtyminen S1-oppimäärään Lahdessa

Oppilaan kielitaitotason arviointi tehdään yhteistyössä oppilasta opettavien opettajien kesken. Opettajien yhteistyössä laatiman taitotason kuvaamisen jälkeen ja oppilaan etu huomioiden keskustellaan huoltajan kanssa oppimäärästä ja oppimäärän vaihtamisesta. Keskustelussa esitellään huoltajalle oppimäärän vaihtamisen vaikutukset oppilaan

opiskeluun ja arviointiin. Keskustelun pohjalta laaditaan kirjallinen muistio ja tieto siirretään oppilastietojärjestelmään.

Oppilaan kielitaidon määrittäminen Lahdessa

Suomen kielen peruskielitaito on edellytys siirtyä S2-oppimäärästä S1-oppimäärään. Peruskielitaito vastaa taitotasoa B1 soveltuvin osin ikätaso huomioiden. Tämän kielitaitotason saavuttaminen vaatii usein useampia vuosia opiskelua suomenkielisessä ympäristössä ja kehittyä yksilöllisesti. Kielitaidon kehittymistä tarkastellaan kaikilla kielen osa-alueilla.

Peruskielitaidon saavuttanut oppilas osaa yleisimpiä perusrakenteita sujuvasti. Virheitä voi esiintyä vaativammissa rakenteissa. Oppilaalla on riittävä ikätason mukainen sanasto, jolla oppilas pystyy toimimaan arkielämässä ja kouluyhteisössä. Oppilas pystyy käyttämään sanavarastoaan välineenä oppia eri oppiaineiden kieltä. Oppilaalla on riittävä ymmärtävä lukutaito toimia ohjatusti ikätason mukaisten tekstien parissa. Oppilas osaa kirjoittaa ymmärrettäviä ikätason mukaisia tekstejä ohjeen mukaan.

Oppimäärän tarkoituksenmukaisuutta oppilaalle seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Lahdessa on erityisesti tärkeää varmistaa oppimäärän sopivuus tavoitekokonaisuuksien vaihtuessa eli kolmannen ja kuudennen vuosiluokan päättyessä.